

પોતપોતાના પુગને યુવરાજપદે બેસાડવા માગે તે સ્વાભાવિક છે. પણ દશરથને સુભિત્રાનો બહુ ભય ન હતો. તે ડાહી અને સંતોષી હતી. ડાહી અને સંતોષી પલ્ની પ્રશ્નો ઊભા નથી કરતી, પણ કાચા કાનની અને વ્યક્તિગત મહિત્વાકંક્ષાવાળી પલ્ની પતિનું કોઈ કામ શાંતિથી થવા દેતી નથી. દશરથનાં છેલ્લાં લગ્ન કૈકેચી સાથે થયાં હતાં અને તેમાં કૈકેચીએ રાજાએ શરત કરી હતી કે મારી દીકરીનો પુત્ર જ યુવરાજ બની ગાદીનો વારસદાર બને, ત્યારે દશરથ રાજા કૈકેચીના પરાક્રમથી એટલા બધા ફિંડા થઈ ગયા હતા કે તેને પરણવા તરત જ તેમણે તે શરતો માની લીધી હતી. કન્યા કે કન્યાપક્ષની શરતોથી લગ્ન થયાં હોય તે મોટાભાગે પુરુષ માટે દુઃખદાયી નીવડતાં હોય છે. રાજા દશરથે આગમયેતી વાપરીને પહેલેથી જ ભરત-શાશ્વતને મોસાળમોકલી દીધા હતા. તેમની હાજરીથી કદાચ વાતાવરણ ગુંચવાય તેવો ભય હોય. તેમની ગેરહાજરીમાં જ ઘડિયાં લગ્નની માફક મંત્રીઓ, પ્રજાજનો વગેરેને એકમત કરીને શ્રીરામના યુવરાજપદની ગોઠવણ કરી દીધી હતી. શ્રીરામનું વ્યક્તિત્વ સર્વપ્રિય હોવાથી તેમના યુવરાજપદ વિશે કોઈનો પણ વિરોધ ન હતો, તે એટલે સુધી કે કૈકેચીનો પણ વિરોધ ન હતો. કૈકેચી તો કૌશલ્યા કરતાં પણ વધુ રાજુ હતી. તે ભરતમાં અને રામમાં બેદ કરતી નહીં, બલકે ભરત કરતાં પણ રામને અધિક માનતી હતી. બધું બરાબર વ્યવરિથત ગોઠવાઈ ગાયું હતું.

રાત પડી ચૂકી હતી અને આખી અયોધ્યાનગારી નવવધૂની માફક શાણગારવામાં આવી હતી. ઉત્સવો શાણગાર વિનાનાં શોભે નહીં. સૌથી વધુ પ્રભાવશાળી શાણગાર દીપમાળા છે. આખી અયોધ્યાનગારી દીપમાળાઓથી ઝળણ-ઝળણ થઈ રહી હતી સૌનાં છુદ્ય હિલોળે ચટ્ટાં હતાં. ઉત્સાહ આપે તેને ઉત્સવ કહેવાય. બધાં આતુરતાથી પ્રભાત થવાની રાહ જોતાં હતાં. આ કાંઈ ઓછી વાત ન કહેવાય. હજારો-લાખોના ભાગ્યવિધાતા મળે તે ધન્યતા જ કહેવાય.

ઉસમુખભાઈ અમીયંદભાઈ સોનેજી (માડકાવાલા)

૨, ઉત્સવ એપાર્ટમેન્ટ, કેશવભાગ વાડીની પાસે,
નવા વાડજ, અમદાવાદ. મો. ૯૮૨૫૦૨૨૬૭૭

કેટલીક વાર લાંબા બઢયંત્ર પછી બાજુ પલટાતી હોય છે, તો કેટલીક વાર ઓચિંતા જ બાજુ પલટાઈ જતી હોય છે. જુવનમાં કેટલીક મહિત્વની ઘટનાઓ ઓચિંતી જ બનતી હોય છે. નવી રાણી કૈકેચીની દાસી મંથરાને શું સ્ફૂર્ત્યું કે તે રાણીના મહેલની અગાસી ઉપર ચઢી અને તેણે આખી અયોધ્યાની રોશની જોઈ. ઝળણ-ઝળણ થતી દીપમાળાઓ જોતાં જ તેના છુદ્યમાં કડકડતું તેલ રેડાયું. કેટલાક લોકો જન્મજાત દુષ્ટ પ્રકૃતિના હોય છે. તેઓ સારું જોઈ જ નથી શકતાં. લગાભગ પ્રત્યેક મોટા પણિવારમાં આવું એકાદ માણસ હોય જ છે, જે રામાયણ ચાલે છે. મોટા અને ભવ્ય પણિવારને બરબાદ કરવા માટે અભિનવી એક ચિનગારી બહુ થઈ ગઈ. આવું દુષ્ટ પ્રકૃતિનું માણસ ચિનગારીનું કામ કરે છે.

મંથરા નીચે ઉિતરી અને કૈકેચી પાસે ગઈ. મંથરા માઝ દાસી જ ન હતી, રાખી પણ હતી. કૈકેચીના પિતાએ દહેજમાં તેનું હિત સાચવવા સખી તરીકે મોકલી હતી. તે બુદ્ધિશાળી હતી, પણ તેની બુદ્ધિ નકારાત્મક હતી. નીચે આવીને તેણે કૈકેચીની કાનબંધેણી કરવા માંડી. મોટા અને ભવ્ય પણિવારમાં કેટલાંક કાચા કાનનાં માણસો પણ રહેતાં હોય છે. આવા લોકો બહુ જલદી કોઈનો શિકાર થઈ જતા હોય છે. તેમને સાચવવા એ બહુ અધ્યું કામ કહેવાય. ખાસ કરીને સ્વીવર્ગમાં આ દોષ વધુ હોય છે. પહેલાં તો કૈકેચી મંથરાની ચટવણીમાં ન આવી, તેણે મંથરાનો વિરોધ કર્યો પણ ખરો, પણ અંતે મંથરા જુતી ગઈ. તેણે પોતાની વાત કૈકેચીના મનમાં ઉિતારી જ દીધી. કૈકેચી બદલાઈ ગઈ. પોતાની ખરી કે ખોટી વાત ગમે તેના મનમાં ઉિતારવાની ક્ષમતા-કળા બધામાં નથી હોતી, તેનામાં હોય તે મુલસદી કહેવાય.

લેખક :

સ્વામી સચિદાનંદ

સૌજન્ય :

જનકલ્યાણમાંથી સાભાર

શુભેચ્છાક : શ્રી જવાહર આણંદજુ પ્રાગાજુભાઈ જોગી
કેતન ટેક્ષાટાઈલ સ્કીન પ્રિન્ટ સાડીના ઉત્પાદક

૧-૨, કુલવાડી, ભાડર રોડ, જૈતપુર-૩૬૦૩૭૦.
ફોન : ૦૨૮૨૩-૨૨૦૮૮૮, ૨૨૬૨૮૪ મો. ૯૮૨૮૨૬૬૮૮૨
E-mail : ketantextile@rediffmail.com